

**Stichting HIER Klimaatbureau
te Utrecht**

Samenvatting van de jaarrekening en bestuursverslag 2016

BESTUURSVERSLAG 2016

In 2016 heeft het streven naar klimaatneutraliteit een centrale plek gekregen in de activiteiten van de drie teams. Het consumententeam heeft wonen zonder aardgas tot centrale prioriteit gekozen. Het team HIER opgewekt heeft haar werkterrein verbreed van zon en wind naar een klimaatneutrale gebouwde omgeving. En SKAO heeft expliciet het streven naar een klimaatneutraliteit als lange termijn perspectief gekozen. Daarmee hebben we invulling gegeven aan onze ambitie om onze activiteiten sterker bij te laten dragen aan onze missie.

In het strategisch plan van begin 2015 hebben we de term mechanismen geïntroduceerd, activiteiten die op een effectieve manier consumenten, (groepen) burgers en bedrijven betrekken bij de aanpak van het klimaatprobleem. We kunnen nu, twee jaar later, constateren dat we echt een stap verder zijn. De aanpak werkt. We zijn er in geslaagd om betrokken, lerende gemeenschappen te bouwen rond de ladder en HIER opgewekt en we kunnen dit de komende jaren ook doen met bewonersgroepen, gemeenten en andere partijen rond wonen zonder aardgas.

We zijn gestopt met het kennisnetwerk klimaat en ontwikkelingslanden omdat dit onvoldoende aansloot bij ons visie. En helaas ook met de Coox omdat we hier geen financiering voor konden vinden.

Dit jaarverslag beschrijft de belangrijkste resultaten van de drie teams, de corporate activiteiten, onze rol in het maatschappelijk debat en de interne organisatie.

Team consumenten: naar een platform wonen zonder aardgas

In 2016 is *wonen zonder aardgas* speerpunt van het HIER klimaatbureau geworden, en is HIER verwarmt in het leven geroepen. Concrete projecten die we hierop zijn gestart zijn de website HIER verwarmt.nl en de bedrijvencoalitie HIER verwarmt. Met de website HIERverwarmt.nl heeft HIER de eerste website voor bewoners over het thema wonen zonder aardgas in het leven geroepen. Belangrijke partners hierin zijn gemeenten, de Rijksoverheid en de HIER verwarmt bedrijvencoalitie. HIERverwarmt.nl is live sinds de Nationale Klimaatop op 26 oktober.

In 2016 heeft HIER met activiteiten de publicatie 12 visies, het Manifest tijdens de Klimaatop, sessies tijdens HIER opgewekt en een onderzoek naar de houding van burgers, zichzelf rond dit thema aardig op de kaart gezet.

Het Klimaatstraatfeest is sinds 2008 de grootste en gezelligste energiebesparingswedstrijd van Nederland en is in 2016 voor de negende keer worden georganiseerd. De kracht van het Klimaatstraatfeest: laagdrempelig, elk stapje in de goede richting wordt beloond, samen met elkaar, gezellig en leuk. Dit jaar deden 255 straten en 54 groepen mee.

In samenwerking van Universiteit Leiden is in 2016 een onderzoekstraject gehad naar de verduurzaming van loyaliteitsprogramma's in Nederland. In de gesprekken met bedrijven komt naar voren dat de belangrijkste behoefte in eerste instantie ligt bij een soort catalogus van "bewezen" klimaatvriendelijke producten. Op grond hiervan is besloten om een sterkere koppeling te maken tussen HIER bespaart en het HIER klimaatbewust label.

Het aantal websitebezoeken neemt als gevolg van de contentstrategie duidelijk toe, van 101.860 in 2015 naar meer dan 150.000 in 2016. We zien vooral een enorme toename van mobiel verkeer afkomstig van Facebook. Facebook is het belangrijkste distributiekanaal voor de content op hier.nu. Met behulp van advertenties via Facebook wordt het websitebezoek flink aangejaagd en steeg het aantal Facebookfans van circa 3.500 naar meer dan 9.000.

De Groene stroom checker is één van de best bezochte pagina's op hier.nu. Ruim 8,5% van het totaal aantal unieke paginaweergaves op hier.nu is voor de Groene stroom checker. HIER biedt hiermee informatie over groene stroom producten die nergens anders beschikbaar is en die voorziet in een behoefte van bezoekers.

HIER opgewekt: professionalisering en verbreding

De activiteiten zijn ondergebracht in vijf werkmodules. Daarnaast is er een module voor afstemming en samenwerking.

Module 1 – kennisontwikkeling

Deze module gaat over de kennis en kennisproducten die we binnen de verschillende onderwerpen ontwikkelen, in samenspraak met en met input van koploper initiatieven. De onderwerpen bevinden zich in verschillende stadia van ontwikkeling.

Kenniscluster financiering: met dit cluster zijn de verdere mogelijkheden van de *incubator*, inmiddels in de vorm van een ontwikkelfonds, besproken.

Kenniscluster zonneparken: De beslisboom voor zonneprojecten is aangepast aan de hand van de actualiteiten.

Kenniscluster coöperatie-ontwikkeling: dit cluster heeft de Heidag voor coöperatiebestuurders in september vormgegeven.

Kenniscluster energiebesparing: HIER opgewekt is betrokken bij een onderzoek naar een effectief klantvolgsysteem voor energiebesparing. Het cluster heeft haar input gegeven in een intensieve sessie over de klantreis.

Kenniscluster samenwerken met de netbeheerder: de focus van dit cluster is wat verschoven naar de experimentenregeling. In samenwerking met RVO is er een community of practice opgericht over de onderwerp.

Module 2 – Kennisdeling online

Online kennis ontsluiten via de website blijft een van de belangrijke basisactiviteiten van HIER opgewekt.

Mede naar aanleiding van opmerkingen over de niet-vindbaarheid van sommige documenten is een proces gestart om de website te herzien. Alle documenten en artikelen zijn beoordeeld, verwijderd of geactualiseerd.

De helpdesk wordt steeds meer geraadpleegd, in 2016 ruim 260 keer. In 2015 was dit nog 150 keer. Het onderwerp 'verlaagd tarief' is nog steeds actueel.

Module 3 – Kennisdeling offline

Kennisdelen in bijeenkomsten zien we als een belangrijke manier om kennis uit te wisselen. In 2016 vonden de volgende sessies plaats:

- In het voorjaar vonden drie kennissessies plaats over projectrealisatie.
- Inspiratiesessie over wijken zonder aardgas bij Alliander.
- Kleinere inspiratiesessie met installatiebedrijf Pluimers over vermarkting van energiebesparing.
- Heidag voor bestuurders van coöperaties over coöperatie ontwikkeling.
- Diner Pensant voor voorlopende coöperaties

Module 4 – zichtbaarheid vergroten

In deze module zijn opgenomen de monitor en de inventarisatie van lokale duurzame energie initiatieven, algemene communicatie en pers gerelateerde zaken.

Lokale Energie Monitor

De opzet van de monitor in 2015 is aangehouden. Er is een database gebouwd zodat coöperaties met hun eigen inlognaam en wachtwoord kunnen inloggen op het systeem en hun eigen gegevens kunnen controleren en aanvullen.

Communicatie en media

In 2016 verscheen het derde Magazine van HIER opgewekt. Een aantal gerealiseerde projecten kwamen aan bod, evenals thema's als samenwerken met de gemeente, coöperatie ontwikkeling, ledenwerving en projectrealisatie.

HIER opgewekt wordt zo nu en dan in vakmedia genoemd. Voor de Lokale Energie Monitor was er in 2016 veel publiciteit.

Module 5 – Evenement HIER opgewekt

Het Evenement HIER opgewekt vond voor de vijfde keer op rij plaats. Het evenement is nog steeds succesvol met 983 aanmeldingen en 35 goedbezochte deelsessies.

Deelnemers	983 aanmeldingen
Motivatie om te komen	Programma en netwerken
Rapportcijfer algemeen	7.9
Programma	34 deelsessies, plenair programma, informatiemarkt
Rapportcijfer programma	7.8
Rapportcijfer plenair programma	6.5
Rapportcijfer accommodatie (Fokker Terminal)	7.6
Sponsoring / partners	14 betalende sponsors

In 2016 hebben de drie netwerkbedrijven hun deels van de vervolgfianciering voor de komende drie jaar toegezegd, in totaal € 350.000 per jaar. Het Rijk heeft zich vooralsnog te beperken tot een overbruggingsfianciering van een half jaar in afwachting van de plannen van het nieuwe kabinet.

CO₂-Prestatieladder: van schema naar gemeenschap

SKAO heeft zich in 2016 ontwikkeld van schemabeheerder naar het hart van de gemeenschap. Lag in het meerjarenstrategieplan van SKAO, Ambities en Prioriteiten 2013 – 2015 de focus op het verbeteren van het systeem, het Handboek 3.0. Met het in 2016 gepubliceerde nieuwe 3-jarenplan, Ambities en Prioriteiten 2016 – 2018 ligt de focus duidelijk naar buiten op de omgeving en het gecreëerde netwerk rond SKAO en de CO₂-Prestatieladder. Dit kwam ook al tot uiting in het 5-jarig bestaan van de SKAO, dat groots gevierd werd in TivoliVredenburg begin april. Ruim 250 gasten gaven een inkijkje in het netwerk dat er om de CO₂-Prestatieladder en SKAO is gevormd; landelijke en decentrale opdrachtgevers, grote en kleine bedrijven uit diverse branches, een tiental actief betrokken brancheorganisaties en grote diversiteit aan andere maatschappelijke partijen, die gezamenlijk werken aan CO₂-reductie in de sector.

Een van de workshops ging over de Klimaatneutrale GWW. Mede in het kader van de Energiedialoog heeft SKAO hier een vervolg op georganiseerd. Inmiddels is er in samenwerking met de TU Delft en Ecofys een scenariostudie gestart naar de Klimaatneutrale GWW.

Op het 5-jarig bestaan kondigde het Ministerie van Infrastructuur en Milieu aan, dat zij zich laat certificeren voor de CO₂-Prestatieladder. Een enorm succes voor de Ladder en een signaal dat er een nieuwe ontwikkeling aan zit te komen: “de gecertificeerde opdrachtgever”. Op de Klimaatop in oktober organiseerde SKAO een workshop waar, naast I&M, ook de gemeente Renkum en het Waterschap Noord Hollands Noorderkwartier aankondigden dat zij zich laten certificeren voor de Ladder.

De nieuwe strategie voor de komende jaren, Ambities en Prioriteiten 2016 - 2018 werd gepresenteerd tijdens een innovatiebijeenkomst in een afgeladen LEF Centre bij Rijkswaterstaat. Als SKAO wat organiseert, wordt het druk. Een duidelijk signaal dat we met ons werk in het hart van een beweging staan, die met de uitkomst van Parijs en de Energieagenda van EZ de komende jaren alleen maar kracht zal gaan winnen.

Ondertussen groeide in 2017 het aantal certificaten gestaag door naar ruim 750. Hieronder vallen inmiddels ruim 2.500 bedrijven die in Nederland werken aan CO₂-reductie met de CO₂-Prestatieladder. Met het feit dat de Ladder in 2016 als een alternatieve invulling van de energie-audit voor de EED is benoemd, worden kansen in een volledig nieuwe markt van bedrijven en sectoren voorzien.

De database en nieuwe website zorgen ervoor dat ondanks de vertienvoudiging van het aantal gecertificeerde bedrijven sinds 2011, de organisatie vrijwel niet is gegroeid.

Corporate activiteiten

De belangrijkste uiting van corporate communicatie is de Klimaatborrel. In 2016 is de Klimaatborrel naar tevredenheid verlopen. Besloten is om te onderzoeken of het mogelijk is om een ander soort evenement te organiseren waar de relaties van al onze afdelingen samenkomen en waar mensen naast nuttig, het écht leuk vinden om naartoe te gaan.

Maatschappelijk debat

In 2016 is HIER ook een steeds actievere rol gaan spelen in het maatschappelijk debat. Daarbij vinden we niet zo zeer belangrijk om ons eigen standpunt naar buiten te brengen, we willen vooral een platform bieden waar het debat over de urgentie en de oplossingen kan worden gevoerd. We benadrukken in de communicatie in toenemende mate de noodzaak van nul uitstoot: stoppen met aardgas, stoppen met diesel (in de GWW). Deze verandering van perspectief zet het debat op scherp en creëert een hoger gevoel van urgentie.

HIER heeft samen met drie gezaghebbende deskundigen, Leo Meyer, Bert Metz en Wim Turkenburg een notitie gepubliceerd over de doelstelling van Parijs. In deze notitie betogen we dat deze alleen kan worden gehaald als we ook kiezen voor minder aantrekkelijke oplossingen, zoals CCS en biomassa.

We spelen een actieve rol bij de agendering van het thema wonen zonder aardgas. We hebben vier bijeenkomsten over dit thema georganiseerd in het kader van de Energiedialoog. We hebben gekozen voor de publicatie 12 visies op wonen zonder aardgas. En we hebben op de klimaatop een breed ondertekend manifest over wonen zonder aardgas naar buiten gebracht;

Ontwikkeling organisatie

In 2016 is Sible Schöne is benoemd tot directeur/bestuurder. Lodewijk de Waal is afgetreden als voorzitter. Annelies Hermens en Pieter Boot zijn toegetreden tot de Raad van Toezicht. Annelies Hermens is benoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht.

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

BALANS PER 31 december 2016

(na voorstel resultaatbestemming)

Activa	<i>31 december 2016</i>	<i>31 december 2015</i>
(in euro's)		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	21.125	21.154
Vlottende activa		
Vorderingen	39.144	71.426
Effecten	384.805	372.861
Liquide middelen	723.173	874.027
Totaal activa	<u>1.168.247</u>	<u>1.339.468</u>
Passiva		
Vastgelegd vermogen	733.530	865.214
Schulden op korte termijn	434.717	474.254
Totaal passiva	<u>1.168.247</u>	<u>1.339.468</u>

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2016

	<i>Begroting</i> 2016	<i>Werkelijk</i> 2016	<i>Werkelijk</i> 2015
(in euro's)			
Baten			
Aandeel acties derden	223.964	245.798	195.178
Subsidies Overheden	270.241	57.334	104.062
Overige bijdragen en verkopen	1.056.250	1.033.697	1.139.915
Financiële baten en lasten	6.100	14.182	17.779
Totaal Baten	<u>1.556.555</u>	<u>1.351.012</u>	<u>1.456.933</u>
Lasten			
Lasten uit hoofde van de doelstelling	567.516	452.698	356.326
Kosten eigen organisatie	1.108.000	1.029.998	1.063.607
Totaal kosten	<u>1.675.516</u>	<u>1.482.696</u>	<u>1.419.933</u>
Resultaat	<u><u>-118.961</u></u>	<u><u>-131.684</u></u>	<u><u>37.000</u></u>
Bestemming resultaat			
Toevoeging (+) / Onttrekking (-) aan bestemmingsreserve programma		<u><u>-131.684</u></u>	<u><u>37.000</u></u>

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

Toelichting op de balans per 31 december 2016

Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

31-12-2016 31-12-2015

(in euro's)

Aanschafwaarde	41.658	34.347
Afschrijvingen	<u>-20.533</u>	<u>-13.193</u>
Boekwaarde	<u>21.125</u>	<u>21.154</u>

Vlottende activa

Vorderingen

Debiteuren	26.460	19.048
Overige vorderingen en vooruitbetaalde kosten	<u>12.684</u>	<u>52.378</u>
	<u>39.144</u>	<u>71.426</u>

Liquide middelen

Van Lanschot 069.93.62.059	167.612	140.863
Van Lanschot 201.09.58.462	347.322	645.317
Van Lanschot 201.09.58.470	204.134	78.697
Van Lanschot 022.66.15.340	252	686
Rabobank 1636.71.753	3.028	7.113
Kas	<u>825</u>	<u>1.351</u>
	<u>723.173</u>	<u>874.027</u>

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

Passiva

Vastgelegd vermogen

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door aan de stichting toegekende gelden, projectsubsidies, eventuele participatievergoeding, alsmede andere verkrijgingen.

Het gepresenteerde eigen vermogen heeft als bestemming het realiseren van communicatie-activiteiten en campagnes die:

- kennis en begrip bevorderen in de samenleving met betrekking tot de oorzaken, gevolgen en urgentie van klimaatverandering;
- concrete, structurele, positieve attitude- en/of gedragsverandering bevorderen die bijdraagt aan de oplossing van het klimaatprobleem;
- het bevorderen van de zichtbaarheid, beschikbaarheid en aantrekkelijkheid van hiervoor geschikte producten en diensten alsmede de promotie daarvan.

Bestemmingsreserves

	31-12-2016	31-12-2015
<i>(in euro's)</i>		
Bestemmingsreserve programmering	383.530	515.214
Bestemmingsreserve continuïteit	350.000	350.000
	<u>733.530</u>	<u>865.214</u>

Schulden op korte termijn

Crediteuren	94.759	95.869
Omzetbelasting	64.055	52.273
Af te dragen loonheffing/Sociale lasten	42.739	23.273
Af te dragen pensioenlasten	0	3.345
Vooruit ontvangen	77.278	216.775
Nog te betalen kosten	155.886	82.719
	<u>434.717</u>	<u>474.254</u>

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2016

Baten

Aandeel acties derden

2016 2015

(in euro's)

Bijdragen deelnemende organisaties 245.798 195.178

Bijdragen deelnemende organisaties

Klimaatstraatfeest 6 0 52.414

Klimaatstraatfeest 7 0 29.706

Klimaatstraatfeest 8 39.606 0

Klimaatstraatfeest 9 48.279 0

HIER bespaart 500 14.833

COOX 80.872 97.475

Wijken zonder aardgas 76.514 0

Overige 28 750

245.798 195.178

Subsidies overheden

Rijksdienst voor ondernemend Nederland 57.334 0

Buitenlandse zaken 0 104.062

57.334 104.062

Subsidie per project

Stemproject Doorontwikkeling en opschalen Aanpak Energiebesparing 45.562 0

Stemproject Verduurzaming loyaliteitsprogramma's 11.772 0

DGIS 0 104.062

57.334 104.062

Overige bijdragen en verkopen

Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen 510.161 489.119

Hier opgewekt 415.336 463.755

Endorsement / partnership 108.200 187.042

1.033.697 1.139.915

Financiële baten en lasten

Rente bank 1.756 327

Dividenduitkeringen 1.256 1.410

Koersresultaat effecten 15.637 20.260

Kosten effecten -4.467 -4.218

14.182 17.779

Lasten

Lasten uit hoofde van de doelstelling

	2016	2015
<i>(in euro's)</i>		
Klimaatstraatfeest 8	19.921	33.332
Klimaatstraatfeest 9	37.281	20.127
Corporate communicatie	51.869	16.446
COOX	90.385	105.076
Klimaatborrel	30.713	34.254
HIER opgewekt	93.310	80.933
Groene stroomchecker	0	11.261
Hier verwarmt	89.683	0
Consumentencampagne	548	0
HIER bespaart	28.305	32.193
DGIS	363	19.428
De staat van het klimaat	6.280	0
Overigen	4.040	3.276
	<u>452.698</u>	<u>356.326</u>

Kosten eigen organisatie

Personeel	869.691	929.066
Huisvesting en kantoorkosten	160.307	134.541
	<u>1.029.998</u>	<u>1.063.607</u>

Personeelskosten

Bruto loon	646.742	701.931
Uitzendkrachten	6.472	4.714
Sociale lasten en pensioenkosten	174.768	173.986
Overige personeelskosten	41.709	48.435
	<u>869.691</u>	<u>929.066</u>

Bruto loon

Bruto loon	706.968	725.868
Uitkering	-60.226	-22.028
Doorbelaste loonkosten	0	-1.909
	<u>646.742</u>	<u>701.931</u>

Huisvesting en kantoorkosten

Huur	31.127	32.445
Overige huisvestingskosten	13.339	12.327
Representatie en relatiegeschenken	2.206	2.070
Administratiekosten	49.384	43.257
Accountantskosten	13.806	5.632
Advieskosten	6.394	7.256
Kantoorbenodigdheden en drukwerk	3.952	5.874
Internet en overige automatiseringskosten	15.577	8.364
Niet aftrekbare BTW	6.261	2.124
Afschrijvingen	7.340	5.565
Overige kantoorkosten	10.921	9.627
	<u>160.307</u>	<u>134.541</u>